צה: מי שהיה נשוי פרק עשירי כתובות

ומוקמינן לבולהו בידא דלוקח. תימה מעיקרא נמי נוקמיה כיד הלוקח אפוקי מטרמא למה לי דאמר הכעל מוליא מיד הלוקח ואחריך מיד הבעל ולוקח מיד אחריך ואמר ר' דנפקא מינה כשיוליא הבעל מיד הלוקח אחלה אם יעשה פשרה ביניו לאחריך יפסיד הלוקח ואין נראה לי דא"כ הא דפריך מאי שנא מהא דתנן ומשני התם אית להו פסידא לבולהו הכא לוקח הוא דאית ליה פסידא מה הועילו תכמים בתקנתם כיון דמצי למיעבד פשרה בעל ואחריך ויפסיד הלוקח אלא נראה לי דלאו דוקא קאמר שיוליא הבעל מיד הלקוחות אלא מתון שאם היה אחריך מוליא הבעל מיד הלוקח היה אחריך מוליא מיד הבעל ולוקח מיד אחריך מעיקרא נמי מוקמינן ליה בידא דלוקח משום דאית ליה פסידא ולא יוכל בעל להוליא מידו: **ובן בעל חוב ושני לקוחות** וכן **אשה.** יש לתמוה אמאי אילטריך למיתני כל הנך גוונא וי"ל דצריכי דאי מקמייתא הוה אמינא הראשונה מוליאה מיד השניה כיון (ה) דאין לשניה כל כך פסידא שתוכל לגבות מבעלה ושיעבודא של ראשונה קודם וכדין הוליאה אבל בעל חוב מלוקח לא ואי אשמעינן בעל חוב מלוקח כדי שלא תגעול דלא נפקי לוין אבל אשה בעלת חוב מלוקח לא להכי צריכי כולהו:

הדרן עלך מי שהיה נשוי

אלמנה ניזונת מנכסי יתומים **מעשה ידיה שלהן.**

גרסי' בגמ' וי"ו דאי גרסי' ומעשה ידיה שלהן בוי"ו היכי מצטיע ליה בגמ' אי ניזונת תנן אי הניזונת תנן על כרחך ניזונת תנן מדקתני ומעשה ידיה שלהן. מ"ר: **ואין** חייבין בקבורתה. וא"ת פשיטא דהא בעל גופיה לא מיחייב בקבורתה היכא דלא ירית כתובתה דקי"ל קבורתה תחת כתובתה וי"ל דהיא גופה קמ"ל תתי' דקבורתה תחת כתובתה דאכתי לא שמעי' ליה בשום מקום במשנה מיהו תימה הא דלא קתני ואין מחייבין בפרקונה ואי משום דבעי למיתני יורשי כתובה מחייבין בקבורתה הא נמי פשיטא דלא מי יקברנה וכי תימא ניכמה אתא לאשמועינן דיורשי כתובתה חייבין בקבורתה ולא יורשי נכסי מלוג מ"מ מאי אילטריך למידק לעיל מדקתני יורשיה יורשי כתובתה לחוביי אלמנה שיש לה שני יורשין מיפוק ליה מדאילטריך למיתני הך בכא כלל וי"ל דאילטריך לאשמועינן תרי' היכא דלא שקלה אלמנה כתובה כגון דליכא אלא מטלטלי אינן חייבים בקבורתה ואע"ג דהשתא הוו יורשי כתובה כיון שאינה גובה אותה מהם:

ניזונת תנן **ובאנשי גליל בו'.** הא לא מצטיע ליה היכי סתם תנא דמתני' ולענין הלכתא כמאן דהא אשכחן פלוגתא דרב ושמואל בהא לעיל שילהי ערבה (דף נד. ופס) ועוד היכי פשיט בתר הכי מדשמואל הא שמואל פסק לעיל כאנשי גליל אלא נראה לי הכי פירושו ניזונת תנן וכאנשי גליל שהיא ניזונת על כרחן של יתומין והלכך מעשה ידיה שלהן אבל לאנשי יהודה שמדעתם ניזונת ויכולין לסלקה אין מעשה ידיה שלהן או הניזונת תנן וכאנשי יהודה דאפילו לאנשי יהודה דאי בעו לא יהבי לה אפ"ה מעשה ידיה שלהן. מ"ר:

תא

[ה] **והא מעשים בכל יום.** דדהוא גברא דמישכן ליה פרדיסא לחבריה לעשר שנין וקש לחמש שנין ואתא לקמייהו דרבנן וכתבו ליה טירפא התם נמי אינהו הוא דאפסידו אנפשייהו כיון דהוו ידעי דפרדיסא עביד דקיש לא איבעי להו למיזבן [ו]והלכתא אישתדוף בני חרי טרפא ממשעבדי אמר אביי [ז]נכסי ליך ואחריך לפלוני ועמדה וניסת בעל לוקח הוי ואין לאחריך במקום בעל כלום כמאן כי האי תנא [ח]דתניא נכסי ליך ואחריך לפלוני ירד הראשון ומכר השני מוציא מיד הלקוחות דברי רבי רשב"ג אומר [ט]אין לשני אלא מה ששייר ראשון ומי אמר אביי הכי [י]והאמר אביי [יא]איזהו רשע ערום זה המשיא עצה למכור בנכסים כרשב"ג מי קאמר תינשא נשאת קאמר ואמר אביי נכסי ליך ואחריך לפלוני ומכרה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות ואחריך מיד בעל ולוקח מיד אחריך ומוקמינן לבולהו בידא דלוקח מאי שנא מהא דתנן וחוזרות חלילה עד שיעשו פשרה ביניהן [יב]התם אית להו פסידא לבולהו הכא לוקח הוא דאית ליה פסידא אזל רפרם אמר לשמעתא קמיה דרב אשי מי אמר אביי הכי והאמר אביי נכסי ליך ואחריך לפלוני עמדה וניסת בעל לוקח הוי ואין לאחריך במקום בעל כלום א"ל התם דאמר לה כשהיא פנויה [יג]הכא דאמר לה כשהיא נשואה מאי קאמר לה אחריך ליקני בעל לא ליקני: וכן בעל חוב: [יד]תנא וכן בעל חוב ושני לקוחות וכן אשה בעלת חוב ושני לקוחות:

הדרן עלך מי שהיה נשוי

אלמנה [טו]ניזונת מנכסי יתומים [טז]מעשה ידיה שלהן [יז]ואין חייבין בקבורתה [יח]יורשיה יורשי כתובתה חייבין בקבורתה: גמ' איבעיא להו ניזונת תנן או הניזונת תנן ניזונת תנן [יט]וכאנשי גליל ולא סגי דלא יהבי לה או דלמא הניזונת תנן וכאנשי יהודה ואי בעו לא יהבי לה

תא

בקבורתה. אם מתה שהרי יורשיה גובין כתובתה מיורשי הבעל ועליהן לקוברה שהרי בעלה מתת כתובתה חייב בקבורתה[כ] עכשיו שאינו יורשה היא מקבור עלמה: **גמ' אנשי** גליל היו כותבין **אם תמת** בביתי ומיתמנת מנכסי כל ימי מיגר אלמונתך בביתי: אנשי יהודה היו כותבין עד שילכו היורשין ליתן לך כתובתך לפיכך אם רצו היורשין נותנין לה כתובתה ופוטרין אותה: **הניזונת תנן.** והכי קתני אלמנה מנכסי יתומים מעשה ידיה שלהם כל זמן שהם רוצים לזונה: אי

מיד הסני ומחזרין חלילה:

הדרן עלך מי שהיה נשוי

אלמנה ניזונת. אין חייבין בקבורתה. אם מתה שהרי יורשיה גובין כתובתה מיורשי הבעל ועליהן לקוברה שהרי בעלה מתת כתובתה חייב בקבורתה[כא] עכשיו שאינו יורשה היא מקבור עלמה: **גמ' אנשי** גליל היו כותבין אם תמת בביתי ומיתמנת מנכסי כל ימי מיגר אלמונתך בביתי: אנשי יהודה היו כותבין עד שילכו היורשין ליתן לך כתובתך לפיכך אם רצו היורשין נותנין לה כתובתה ופוטרין אותה: **הניזונת תנן.** והכי קתני אלמנה מנכסי יתומים מעשה ידיה שלהם כל זמן שהם רוצים לזונה.

מי

עין משפט נר מצוה

לז א מרי' פ"ט מהל' מלוה ולוה הל' כ סמג עשין לד טוש"ע מ"מ סי' קיח סעיף יב (וכרב אלפס ניסן פ"ה ד' קסח):

לח ב מרי' פ"ב מהל' זכיה הל' יב טוש"ע מ"מ סי' רמח סעי' ח וטוש"ע אה"ע סי' לח סעיף כ (וכרב אלפס ב"ב פ"ח דף רכ):

לט ג מרי' שם הל' ג טוש"ע אה"ע שם וטוש"ע מ"מ שם סעי' ח:

מ ד מרי' שם הל' ט טוש"ע מ"מ שם סעיף ג:

מא ה מרי' שם הל' יב טוש"ע אה"ע שם וטוש"ע מ"מ שם סעיף ח:

מב ו מרי' פ"ט מהל' מלוה ולוה הל' ח סמג עשין לד טוש"ע מ"מ סי' קיח סעיף כ:

א ז מרי' פ"ח מהל' מיאת הבן' ה סמג עשין מח ולאין פא טוש"ע אה"ע שימן נג סעיף ג:

ב ח מרי' שם הל' ו סמג שם טוש"ע אה"ע שם לה סעי' ח:

ג ט מרי' וסמג שם טוש"ע אה"ע סי' לד סעיף ז:

ד י מרי' וסמג שם טוש"ע אה"ע סי' פט סעיף ד:

תוספות רי"ד

אלא מזו אינו נוהה משאר נכסים: אמר אביי נכסי לך ואחריך לפלוני ועמדה ונשאת בעל לוקח הוי ואין לאחריך במקום בעל כלום פי' בעודה פנויה א"ל וכיון שנשאת בעל לוקח הוי כדאמרינן בתקנת אושא דבעל שיורנו רבנן בנכסי אשתו כלוקח כמאן כי האי תנא דתניא נכסי לך ואחריך לפלוני ירד הא' ומכר ואכל הב' מוציא מיד הלקוחות דברי ר' רשב"ג אומר אין לב' אלא מה ששייר הא' פי' אלמא היכא דמכר מכרו קיים ואין לשני כלום ה"נ כשנשאת כאילו מכרתן לו דמי ואין לאחריך במקום בעל כלום; ומי אמר אביי הכי והאמר אביי איזהו רשע ערום זה המשיא עצה למכור בנכסים כרשב"ג ומהדר מי קאמר הנשא נשאת קאמר; ואמר אביי נכסי לך ואחריך לפלוני ומכרה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות ומ"ש מהא דתנן וחוזרות חלילה עד שיעשו פשרה ביניהם התם אית פסידא לבולהו הכא לוקח הוא דא"ל פסידא אזל רפרם אמר לשמעתי' קמי' דר"א ומי אמר אביי הכי והאמר אביי נכסי לך ואחריך לפלוני ועמדה ונשאת בעל לוקח הוי ואין לאחריך במקום בעל כלום א"ל התם דא"ל כשהיא פנוי' הכא דא"ל כשהיא נשואה מאי קא"ל אחריך ליקני. בעל לא ליקני. פי' מילתא קמייתא דאביי דא"ל כשהיא פנוי' ההלכך לכשנשאת בעל לוקח הוי וכאילו מכרתן לו דמי ואין לאחריך על הלוקח כלום כדאמר רשב"ג ומילתא בתרייתא דאביי דא"ל כשהיא נשואה דכי קא"ל ואחריך לפלוני הכי קא"ל אחריך לקני ולא בעל הלכך כשמכרה ללוקח ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות כדין כל אשה שמכרה (ללוקח) נכ"מ בחיי בעלה שהבעל מוציא מיד הלקוחות משום דהוא לוקח ראשון ואחריך יבוא ומוציא מיד הבעל דהא אמר לה אחריך ליקני בעל לא ליקני ולוקח יבוא ומוציא מיד אחריך כרשב"ג דאמר אין לאחריך במקום לוקח כלום ומוקמינן להו בידא דלוקח שאם יבא עוד הבעל ומוציא מיד הלוקח אין ב"ד נזקקין לו שאין הפעם הזאת הוכה לראשונה שכשנכנס להם לוקח זה מכח מכירות האשה יכול הבעל לטען אני קניתי ראשון שהוציאן הלוקח מיד אחריך שלא הי' הבעל זוכה אצלה בדין אין ב"ד נזקקין לבעל להוציאן מיד הלוקח ול"א שיחזורו חלילה כדתנן במתני' משום דלוקח הוא דא"ל פסידא דיהיב זחי אבל בעל ואחריך לא יהבו זוזי אבל במתני' דבלהו אית להו פסידא כלן שרין וצריכים לעשות פשרה ביניהן. ומכאן

מסורת הש"ס

ו) [סוכה מד. וש"נ]. ז) [ע' ב"מ קט:]. ח) ב"ב קט:. [פוטר כח:]. ט) פוטר כח:; ב"ב קט:. קעד: [ערכין כג:]. י) [ע' תוס' ב"ב קט:; ד"ה התם]. יא) [לעיל מג. פא. ו]. [לעיל נב:]. יב) ב"ב קמ"ז מיקר לה כמשמעתן אמר לפניה כו'. רש"ל. יג) ב"ל כתרייתא דאביי דאמר לנשואה. רש"ל. יד) ב"ב כ"ו. כ) [ע"ל הקמן מיקר לה כמשמעתן אמר לפניה כו'. רש"ל]. טו) [לעיל מז:].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה וכן כו' לאין לשניה. נ"ב עיין בב"מ פי' רל:

מוסף רש"י

איזהו רשע ערום. המתעצר על ריב לא לו ומכנל מתשבת הנתן שאמר נכסי לך ואחריך לפלוני, יכולנו לא היה ראשון מוכר לאחרים להפסיד אחריך, ערום דמכל מקום מצלח הוא ומה שעשה עשוי, שהנתן לא מיחה בשעת המתנה כרשב"ג דאמר אם קדם ראשון ומכר מה שעשה עשוי, כי אין לאחריך אלא מה שייריך ראשון והכי לא שייר לי כלום (רשב"ם ב"ב עמוד:)

הדרן עלך מי שהיה נשוי

אלמנה ניזונת מנכסי יתומים. הכלי שמי תגלי כתובה הוא לא מהא יתבא בביתי ומיתמנא מנכסי כל ימי מיגר אלמונתך (לעיל מג.).

תוספות רי"ד (המשך)

מיכח דמודה רשב"ג דפליג בפירקן דלעיל בכותב לאשתו דרוד א"ל בנכסיך בחייך ובמותך דקאמר ת"ק שאם מתה אינו יורשה ורשב"ג אמר אם מתה יורשנה שהתנה עמה"ב ותנאו בטל כמנהג שאנו מהגים שאם תמות האשה בלא בנים שתחזור הנדוניא ליורשי אבי' שהתנאי קיים דע"כ לא קאמר רשב"ג אלא בנ"מ דממילא נפל לה אבל היכא דדעת אחרת מקנה אותו שמתנה והכל לפי דעת המקנה דהא אביי הבא כרשב"ג ס"ל דאמר דאחריך קני ובעל לא ליקני: וכן ב"ח וכן אשה וכ"ח. תנא וכן ב"ח וב' לקוחות וכן אשה ב"ח וב' לקוחות פי' דאובן לוה משמעון מנה ולו שתי שדות ומכרן לב' לקוחות זו בג' וזו בג' וכ' ב"ח ללוקח ב' דרוד א"ל עמך ב"ח מוציא מיד הא' וכאן א"ל הנתתי לך מקום שתגבה מכנו שהרי חובי

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com